

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 2, Sayı: 4, Haziran 2016, s. 9-30

Prof. Dr. Okan YAŞAR

**Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Alanlar Eğitimi
Bölümü, okany@comu.edu.tr**

ÇANAKKALE BOĞAZI DOĞU KIYILARINDA SU SPORLARINDAN RÜZ- GAR VE UÇURTMA SÖRFÜNÜN GELİŞİMİ VE YAŞANAN SORUNLAR

Özet

Bu çalışma, Çanakkale Boğazı doğu kıyılarında kıyı turizminden sonra en fazla turizm hareketliliği yaratan, spor turizminin gelişimine imkan tanıyan su sporlarından rüzgar sörfü ve uçurtma sörfünün gelişimini çeşitli boyutlarıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Boğaz'ın doğu kıyılarında rüzgar sörfü ve uçurtma sörfünün gelişimini etkileyen coğrafi etkenler, bu su sporların yapıldığı mevkiler ile yaşanan sorunlar mercek altına alınmaktadır. Araştırma için gerekli veriler 2015 yılı yaz aylarında rüzgar sörfü kulübü ve okulu yöneticileri ve eğitmenleri ile yapılan anket ve mülakatların yanı sıra arazi gözlemleriyle toplanmıştır. Çanakkale Boğazı doğu kıyılarında Sarısığlar Koyu'nda rüzgar sörfü (windsurfing), Güzelyalı kıyılarında ise hem rüzgar sörfü ve hem de uçurtma sörfü (kitesurfing) yapılabilmektedir. Rüzgar sörfünde sezonu rüzgar ve hava sıcaklığı belirlemektedir. Çanakkale Boğazı'nda kuzey- kuzeydoğudan esen hakim rüzgar, sörf parkurlarında yeterli rüzgar ile birlikte dalga oluşturur. Dolayısıyla Çanakkale Boğazı'nda doğal çevre tüm bileşenleriyle rüzgar sörfü ve uçurtma sörfünün yapılabilmesine imkan tanımaktadır. Çanakkale Boğazı doğu kıyılarında 1980'li yılların başlarında Avrupa kökenli sörfçüler tarafından başlatılan sörf sporları, 2002 yılından itibaren ivme kazanmıştır. Boğaz'da sörf turizmi ile ilgili yaşanan en önemli sorunlar arasında; yerel desteklerin ve tanıtımın yetersizliği sayılabilir.

Anahtar Kelimeler: Rüzgar Sörfü, Uçurtma Sörfü, Spor Turizmi, Çanakkale Boğazı, Çanakkale İli

DEVELOPMENT OF WINDSURFING AND KITESURFING (AMONG WATER SPORTS) IN EASTERN COASTS OF DARDANELLES STRAIT AND THE PROBLEMS FACED

Abstract

This study aims to examine the development of windsurfing and kitesurfing; which are among the water sports that create most tourism activity after coastal tourism in Eastern coasts of Dardanelles strait and which allow the development of sports tourism, with various dimensions. The geographical factors affecting the development of windsurfing and kitesurfing in the eastern coasts of the strait, problems with the locations where these sports are performed are taken under the scope. The required data for research was collected in 2015 Summer by interviews made with windsurfing club and school managers and teachers as well as field observations. In eastern coasts of Dardanelles strait windsurfing can be made in Sarıışlar bay while both windsurfing and kitesurfing can be made in Güzelyalı coasts. In windsurfing season is determined by wind and air temperature. The dominant wind in Dardanelles strait blows from north - northeastern direction creates wave together with sufficient wind in surfing tracks. Therefore natural environment with all its components allow windsurfing and kitesurfing to be performed in Dardanelles strait. Surfing sports which were initiated by European surfers in eastern coasts of Dardanelles in early 1980's gained acceleration after 2002's. Among the most important problems faced in the about Dardanelles strait, we can consider the insufficient local support and introduction.

Key Words: Windsurfing, Kitesurfing, Sports Tourism, Dardanelles Strait, Canakkale Province

Giriş

Spor turizmi, sporla ilgili aktiviteleri saptamak veya izlemek için yapılan seyahat deneyimini ifade eder. Başka bir tanıma göre spor turizmi, evden uzakta spor aktivitelerine katılma veya seyretme amacıyla yapılan ve ticari amaç taşımayan seyahattir. Spor turisti ise olağan yaşadıkları çevrenin dışındaki yerlerde kalmak veya seyahat etmek üzere, rekabetçi veya rekreasyonel sporlara aktif veya pasif olarak katılan bireyler veya gruplardır. Spor turizmi; "Aktif Spor Turizmi", "Spor Olayı Turizmi" ve "Nostaljik Spor Turizmi" olarak üçe ayrılmaktadır (Gibson, 1999; Argan 2004: 162-163; Hazar, 2007: 85).

Ülkeler, turizm arz unsurlarını çeşitlendirme yönünde çaba harcamakta ve bu cabalar, spor turizmi alanında da kendini göstermektedir. Sportif faaliyetler ve spor organizasyonlarını içeren spor turizmine olan talep gittikçe artmaktadır. Ülkeler, spor organizasyonlarının tanıtıma ve turizmine etkisini, ekonomiye olan katkılarını, yeni tesis kazanımları gibi etkileri nedeniyle

bu organizasyonları kendi topraklarında gerçekleştirmek için büyük çaba göstermektedirler. Uluslararası spor organizasyonları ülkelere, kendi kültürlerini ve turizm arz unsurlarını tanıtmaya, mevcut imajlarını geliştirme ve olumlu imaj yaratma fırsatı vermektedir (Kılıçarslan, 2008: 9-15).

Turizm faaliyetleri içinde sportif faaliyetlerinin yadsınamaz bir payı bulunmaktadır. Turizme katkıda bulunan spor faaliyetleri üç başlık altında incelenmektedir. Bunlardan ilki, olimpiyatlar veya dünya kupaları gibi spor organizasyonları; ikincisi dağcılık, trekking, dalma gibi belli mekanların kullanımı ile gerçekleşen sporlar; üçüncüsü ise yüzme gibi sağlıklı olmak ve vücudu zinde tutmak için yapılan sporlardır (Hinch & Higham, 2001:50-51). Türkiye, dört mevsimi yaşaması nedeniyle yaz ve kış sporlarının yapılmasına son derece müsait bir ülkedir. Bu anlamda da bölgesel ve uluslararası spor organizasyonlarını kendine çekme rekabeti içine giren bir ülke konumundadır.

Türkiye'de turizmde gelişme potansiyeli olan alanlardan biri de turizmle ilişkisi gittikçe artan sportif aktiviteler ve buna bağlı ilişkilerdir. Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayımladığı "geliş amaçlarına göre giden yabancılar" istatistiklerine göre, 2002 yılında ülkemizi ziyaret eden yabancıların % 1'i, 2004'te % 1.2'si, 2006'da % 0.9'u, 2008'de % 1.2'si ve 2012'de % 1.5'i sportif aktiviteler/ilişkiler amaçlı olarak ülkemizi ziyaret etmiştir. Sportif aktiviteler/ilişkiler amacı ile gelen yabancı turist sayısı 2007 yılında 303 bin kişi iken, 2008 yılında 326 bin kişi ve 2012 yılında da yaklaşık 552 bin kişiye ulaşmıştır (TUİK, 2014: 425-426). Ülkemizde doğa sporları orijinli sportif turizm son yıllarda hızlı bir gelişim göstermektedir. Aktif spor turistleri ya da rekreasyonel amaçlı su sporlarıyla ilgilenen turistlerin en fazla yöneldikleri su sporları; yüzme, yelkencilik, rafting, kano, sualtı dalış (diving), rüzgar sörfü (windsurfing) ve uçurtma sörfü (kitesurfing)'dür. Ülkemizde spor turizmi potansiyelini belli ölçüde harekete geçiren ve bu yolla turizm arzını çeşitlendiren illerden biri de Çanakkale İli'dir.

Çanakkale İli'ni spor turizmi açısından önemli bir destinasyon haline getiren çekicilik unsuru ise su sporlarından rüzgar sörfü ve uçurtma sörfü potansiyelinin yüksekliğidir. Rüzgar sörfünde sezonu rüzgar ve hava sıcaklığı belirlemektedir. Çanakkale Boğazı doğu kıyıları ile Gökçeada ve Bozcaada kıyılarında yılın 300 gününde kuzeyden ve kuzeydoğudan esen rüzgar, sörf parkurlarında yeterli rüzgar ile birlikte dalga oluşturur. Çanakkale İli'nin bahsi geçen kıyı kesimlerinde coğrafi çevre tüm bileşenleriyle rüzgar sörfü ve uçurtma sörfünün yapılabilmesine imkan tanımaktadır. Çanakkale Boğazı doğu kıyılarında rüzgar sörfü ve uçurtma sörfü potansiyelinin coğrafi temelleri ve bu su sporlarının gelişimine geçmeden önce, söz edilen su sporlarının dünyadaki gelişimi üzerinde kısaca durulması gerekmektedir.

Rüzgar sörfü ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nin Kaliforniya Eyaleti'nde ortaya çıkmıştır. 1968 yılında Jim Drake ve Hoyle Schweitzer yelkenli ve sörf sporlarını harmanlayarak yeni bir spor dalı olan "Windsurfing"i geliştirirler. Bir denizci olan Jim ve bir sörfçü olan Hoyle bu spor dalına "windsurfing" yani rüzgar sörfü adını verdiler. 1970'lerin sonlarında başta Avrupalılar olmak üzere, bireysel spor meraklıları sörfü en popüler spor dallarından biri haline getirmişlerdir. Bu da windsurfing endüstrisini tetikleyerek, windsurfing ekipmanlarında deği-

şimi, kaliteyi ve profesyonelliği beraberinde getirmiştir (Gerzile, 2002; Aksu & Kayabalı, 2007: 92-93).

Rüzgar sörfü 1980'lerde uluslararası kabul görerek, 1984 Los Angeles Olimpiyat Oyunları'nda olimpik bir spor dalı olarak kabul edildi. Dünyada her geçen yıl daha da yaygınlaşmakta ve meraklılarının sayısı artmaktadır (Gerzile, 2002; Aksu & Kayabalı, 2007: 92-93). Rüzgar sörfü bir kitle sporudur. Her yaş çocuktan, belirli sağlık kriterlerine sahip yetmişli yaşlara kadar herkes rüzgar sörfü öğrenebilir ve yapabilir. Rüzgar sörfü doğayla çok uyumlu bir işbirliği gerektirmektedir. Bu uyum ve iş birliği, belirli fizik kurallarının lehimize kullanılmasından geçmektedir. Burada kilit noktalarını, sörf sporunun öğrenileceği yer, sörf malzemeleri ve deneyimli bir eğitmen olarak sıralanabilir (Çavuşoğlu, 2008:137; <http://www.gokceadasurf.com/TR.html>; 02.03.2013). Rüzgar sörfü, bir yelkeni olan uzun tahtanın yardımıyla dalgaların üzerinde kayarak yapılan oldukça yaygın bir spor dalıdır. Rüzgar sörfünde, sörf tahtasına takılan yelken üç ana bölümden oluşur: Bunlar yelken direği, yelken ve tutma çatalıdır (www.ruzgarsorfu.net/nedir.htm; 14.03.2016).

Uçurtma sörfü (kitesurfing), rüzgar sörfüne göre daha geç gelişen bir su sporudur. 1980'lerin başında gelişmeye başlayan uçurtma sörfü kavramını spor tarihine kazandıran Oregon'lu Cory Roeseler olmuştur. Roeseler rüzgar sörfü yaparken dalgaların üzerinde sıçrayıp tekrar suya konarken defalarca düşmüş ve daha yumuşak konuşlar yapabilmek için yelken yerine uçurtma kullanma fikrini geliştirir. Bu amaçla kendisini sörf yaparken havaya kaldırabilecek ve tekrar su üzerine kondurabilecek uçurtmasını denemesiyle rüzgar sörfü ile paraşüt karışımı olan sporun ilk temelleri atılmıştır (Demirkan *et al.* 2006: 31-33).

Uçurtma sörfü, dünyada en hızlı gelişen ve büyüyen *ekstrem spor* dallarından biridir. Kitesurfing (kiteboarding); yelken-paraşüt karışımı bir uçurtma, buna bağlı bir kontrol barı, ipler ve bir board'dan oluşan parçalara sahiptir. Paraşütü andıran uçurtmanın kontrolü, bar adı verilen kontrol çubuğuyla sağlanırken, board su üzerinde kaymaya ve yönlendirmeye yaramaktadır. Kontrollü bir seyir ve enerji tasarrufu sağlamak için uçurtma bele takılan trapeze sabitlenmektedir (Demirkan *et al.* 2006: 31-33).

Rüzgar ve uçurtma sörfü her geçen yıl daha da yaygınlaşan su sporları arasındadır. Akdeniz Havzası ülkeleri yanında Birleşik Arap Emirlikleri, Doğu ve Güneydoğu Asya ülkeleri, Avustralya ve Kuzey Amerika ülkelerinde oldukça yaygın bir şekilde yapılan su sporlarıdır ve uluslararası müsabakalar da gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde rüzgar ve uçurtma sörfü 1980 yılından itibaren Türkiye Yelken Federasyonu'nun bünyesinde ele alınmakta ve müsabakalar organize edilmektedir. Ülkemizde her iki su sporu her geçen yıl daha fazla tanınmakta ve bu sporları yapanların sayısı da artmaktadır. Rüzgar sörfü ve uçurtma sörfü birbirine alternatif su sporlarıdır. Uçurtma sörfünde suyun üzerinde kaymanın yanı sıra paraşüt yardımıyla belli bir yükseklikte uçuş imkanının bulunması, bu su sporunun rüzgar sörfüne tercih edilmesinde başlıca etkidir.

Ülkemizde bu su sporları giderek yaygınlaşmakta, bazı kıyı kesimleri rüzgar ve uçurtma sörfünün yapıldığı parkurlar olarak ulusal ve uluslararası tanınırlık elde etmeye başlamıştır.

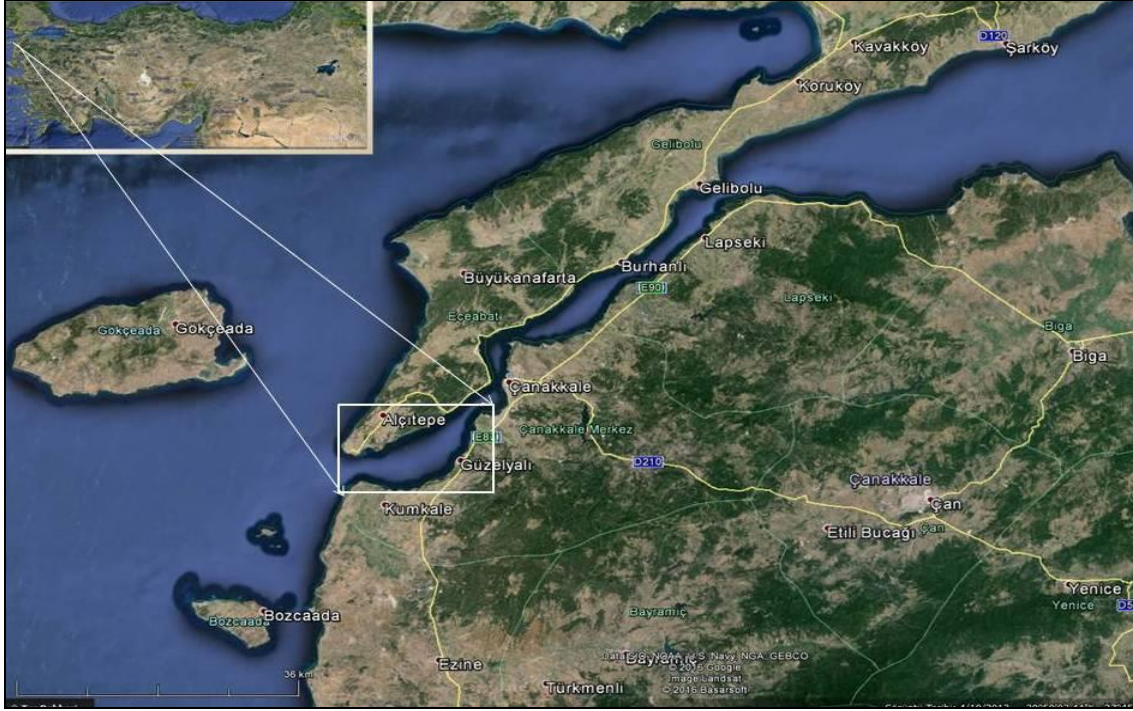
Türkiye’de rüzgar sörfü yapılan kıyılar arasında; Zonguldak İli Karadeniz Ereğlisi kıyıları, İstanbul İli Ataköy ve Büyükçekmece kıyıları, Edirne İli Keşan (Erikli) kıyıları, Çanakkale İli Merkez ilçe Güzelyalı, Bozcaada ve Gökçeada kıyıları, İzmir İli Çeşme (Alaçatı) ve Urla (Çeşmealtı) kıyıları, Muğla İli Akyaka, Datça ve Bodrum (Yalıkavak) kıyıları sayılabilir. Akdeniz Havzası’nın sörf yapılan kıyıları arasında Alaçatı ve Gökçeada kıyıları; en fazla tercih edilen, altyapı ve donanımlarıyla öne çıkan parkurları arasındadır. Türkiye’de uçurtma sörfü yapılan kıyılar ise İstanbul İli Kilyos Burç Beach mevki ve Kuruçeşme kıyıları, Çanakkale İli Gökçeada Kefalos Koyu kıyıları; İzmir İli Çeşme (Alaçatı) kıyıları, Muğla İli Bodrum (Yalıkavak), Marmaris ve Gökova Körfezi (Akyaka) kıyılarıdır (Yaşar, 2013: 545). Türkiye’nin potansiyel arz eden su sporları parkurlarından biri de Çanakkale Boğazı doğu kıyıları olmakla birlikte henüz bir cazibe merkezi haline gelememiştir.

1. Çalışmanın Amacı ve Yöntem

Bu çalışma, Çanakkale Boğazı doğu kıyılarında kıyı turizminden sonra en fazla turizm hareketliliği yaratan, spor turizminin gelişimine imkan tanıyan su sporlarından rüzgar sörfü ve uçurtma sörfünün gelişimini ve yaşanan sorunları incelemeyi amaçlamaktadır. Buna ilaveten Boğazın doğu kıyılarında rüzgar sörfü ve uçurtma sörfü yapılmasını etkileyen ve belirleyen coğrafi etkenler, çekicilik yaratan unsurlar, bu sporların yapıldığı mevkiler de mercek altına alınmaktadır. Ülkemizde rüzgar ve uçurtma sörfü orijinli spor turizmi çerçevesinde literatüre katkı sağlama düşüncesi bu çalışmanın bir diğer amacıdır. Araştırma için gerekli veriler; 2015 yılı yaz aylarında rüzgar sörfü ve uçurtma sörfü kulüpleri veya okulu yöneticileri ve eğitmenleriyle yapılan anket ve mülakatların yanı sıra arazi çalışmalarıyla toplanmıştır.

2. Araştırma Alanının Lokasyon Özellikleri

Çanakkale Boğazı, ülkemizin Anadolu ve Trakya toprakları, Asya ve Avrupa kıtaları arasında sınır oluşturur. Karadeniz ve Akdeniz arasındaki iki suyolundan birisidir. Çanakkale Boğazı, üç coğrafi bölgenin kesişme noktasında yer almaktadır: Balkanlar, Ege ve Anadolu. Boğaz, bu üç ayrı kültür ve medeniyet bölgesinin hem yakınlaşma ve hem de sınır noktasında yer almaktadır. Bununla birlikte Boğaz, bu üç bölgenin yakınlaşma dönemlerinde, deniz ticaret ve yollarının kontrol noktası özelliği taşımıştır. Boğaz çevresi bu önemine binaen Erken Bronz Çağı’ndan bu yana iskan edilmiş, kavimlerin geçiş alanı ve barış dönemlerinde de tampon bölge görevi görmüştür. Ayrıca dünya harp tarihinin eşsiz kara ve deniz savaşlarına sahne olan ve bu savaşın izlerini taşıyan boğaz, sıralanan tarihi ve kültürel değerleri ile dünyanın önde gelen doğal su yollarından biridir.

Şekil 1. Araştırma Alanı Lokasyon Haritası (Kaynak: googleearth;14.03.2016)

Çanakkale Boğazı genel şekli itibariyle KD-GB uzanımlı doğrusal bir kanal görünümündedir. Bu kanal, Eceabat ile Çanakkale arasında kalan K-G yönlü bölüm ile kesilir ve boğaz bu alanda zig-zaglı bir yapı kazanmıştır. Nara Geçişi olarak adlandırılan bu bölge boğazın en dar ve -113 m ile en derin bölgesidir (Göktaşan *et al.* 2008). Biga ve Gelibolu yarımadaları arasında uzanan Çanakkale Boğazı, yaklaşık olarak 60 km uzunluktadır. Boğazın bütün girinti ve çıkıntılarıyla Gelibolu Yarımadası kıyılarındaki uzunluğu 78 km, Biga Yarımadası kıyılarındaki uzunluğu ise 94 km'dir. Boğazın kuzey ağzında 3.2 km olan genişliği, Gelibolu-Çardak arasında 5.8 km'ye ulaşmaktadır. Orta kesimde Nara Burnu önünde 1.9 km iken, Çanakkale-Kilitbahir arasında 1.2 km'ye düşmektedir. İntepe önlerinde iki yaka arasındaki açıklık 8 km'ye ulaşmakta ve güney ağzında ise daralarak 3.6 km genişlik göstermektedir (Atalay, 1987: 345). Çanakkale Boğazı doğu kıyılarındaki Sarısığlar Koyu ile Güzelyalı kıyıları çalışma alanını teşkil etmektedir (Şekil 1 ve 7).

3. Boğazda Su Sporlarından Rüzgar Sörfü (Windsurfing) ve Uçurtma Sörfü (Kitesurfing)'nün Yapılmasını Sağlayan Coğrafi Etkenler

3.1. Kıyı Jeomorfolojisi

Bazı araştırmacılar, Çanakkale Boğazı'nı, deniz suları altında kalarak boğulmuş bir akarsu vadisi olduğu fikrinde birleşmektedir. Jeolojik evriminde, hafifçe kıvrılmış Neojen çökelileri, daha eski temel üzerinde (Mesozoik, Eosen ve Oligosen), birikmiş, bu temel ve Neojen örtüsü, Üst Pliyosen yaşta bir aşınım yüzeyi tarafından kesilmiştir. Bu yüzey üzerinde kurulan boğaz vadisi daha sonraki epirojenik hareketlerle yükselen aşınım yüzeyi içine gömülerek derinleşmiştir. Pliyosen sonlarından itibaren, akarsuların eseri olan bir vadi şeklinde gelişmeye başla-

yan Çanakkale Boğazı, Kuaterner'in son safhalarında denizle işgal edilerek günümüz şeklini almıştır (Yalçınlar 1948-49; Erol, 1968: 54; Bilgin, 1969; Kraft, Erol & Kayan, 1980; Doğaner, 1994:126).

Çanakkale Boğazı'nın her iki kıyısında, vadi tabanlarında alüvyonlu ovalar, vadi ağızlarında deltalar, kıyıda denize açık koylar yer almaktadır. Doğu kıyısında, geniş delta düzlükleri gerisinde 100-200 m'den başlayan sırtlar, Çanakkale şehri güneydoğusunda Bayrak Tepe'de 441 m'ye, kuzeyde Suluca Köy doğusunda Donanma Tepe'de 365 m'ye, İntepe güneydoğusunda Ulutepe'de 434 m'ye ulaşır. Batı kıyısında, daha dar bir alan kaplayan delta düzlükleri gerisinde, Gelibolu Yarımadası derin vadilerle yarılmış tepelik bir topografya gösterir (Doğaner, 1994:127).

Boğazın doğu kıyısı kuzeyden güneye doğru kıyı jeomorfolojisi açısından incelenirse; Boğaz'ın başlangıç yeri sayılan Çardak'da, yaklaşık 3 km uzunluğunda bir kıyı oku yer almaktadır. Kıyı okuyla kara arasında, balıkçılık yapılan Buruniçi Lagün gölü oluşmuştur. Kıyı, Dalıyan Burnundan sonra içeriye doğru girinti yapar. Lapseki Deresi'nin oluşturduğu geniş delta ovasının kıyısında, Lapseki yer alır. Güneybatıya doğru uzanan kıyı, üzerinden karayolunun geçtiği dar bir kıyı ovasından sonra, Umurbey Çayı'nın denize döküldüğü yerde, içeriye doğru geniş bir delta ovasına dönüşür. Denize doğru ilerleyerek, Boğaz'ın dar kesimlerinden birine yol açan Umurbey deltası, bir azmak görünümündedir.

Boğaz kıyıları, Yapıldak Dere ağzından itibaren batıya dönerek, Nara Burnu'na kadar bu yönde uzanım gösterir. Nara Burnu ile karşı kıyıda Kilya Ovası arası, Boğazın dar kesimlerinden bir diğeridir. Nara Burnu'nda güneye dönen kıyı, Çanakkale şehrine kadar bu yönde uzanır. Üzerinde Çanakkale şehrinin yer aldığı Kocaçay(Sarıçay) deltası, aynı zamanda Boğaz kıyılarının en büyük deltalarından biridir.

Kocaçay ile Kepez Burnu arasında, içeriye doğru yarım daire şekilli Sarısığlar Koyu yer alır ve *su sporları parkuru* olarak istifade edilir. Bu Koy'un güneyinden, Kepez Çayı denize dökülür. Kıyıda içeride kurulan Kepez Beldesi kıyıya doğru gelişmesini sürdürmektedir. Kepez Burnu ile Boğaz'ın Ege Denizi'ne açıldığı Kum Burnu arasında, kuzey kısmına Güzelyalı, güney kısmına Karanlık Liman adı verilen büyük bir koy yer alır. Güzelyalı kıyıları su sporları parkuru olmakla birlikte, Çanakkale ve çevresinin rekreasyon alanı durumundadır. Boğazın doğu kıyıları Kara Menderes ve Dümrek Çayı'nın oluşturduğu Kara Menderes delta ovasıyla sona erer.

Boğaz'ın batı kıyısında Gelibolu şehri kuzeyinde, içeriye doğru yarım daire şekilli Hamzabey Koyu ile, bu şehrin güneyinde NE-SW yönünde uzanan kıyıda Cumali, Ilgar ve Kayaaltı dereleri ağızlarında küçük delta ovaları yer alır. Nara Burnu karşısında yer alan Kilya Koyu gerisinde, Saros Körfezine kadar uzanan, kuzeyden ve güneyden alçak platolar ile sınırlandırılmış Kilya Ovası olarak adlandırılan geniş bir alüvyal ova yer alır. Kilya Ovası güneyde üzerinde Eceabat'ın yer aldığı Eceabat Ovası'yla birleşir. Kilitbahir Köyü'nden itibaren kıyı NE-SW yönünde istikamet kazanır. Kilitbahir Köyü'nden itibaren Vadi ağızlarında küçük koyların yer aldığı yüksek kıyılara geçilir. Yarımada'nın güney ucunda şehitler abidesinin yer aldığı Hisar

Burnu, bu burun ile Seddülbahir Köyü arasında ise Morto Koyu yer alır. Seddülbahir Köyü önlerinde ise aynı adla anılan bir koy yer alır.

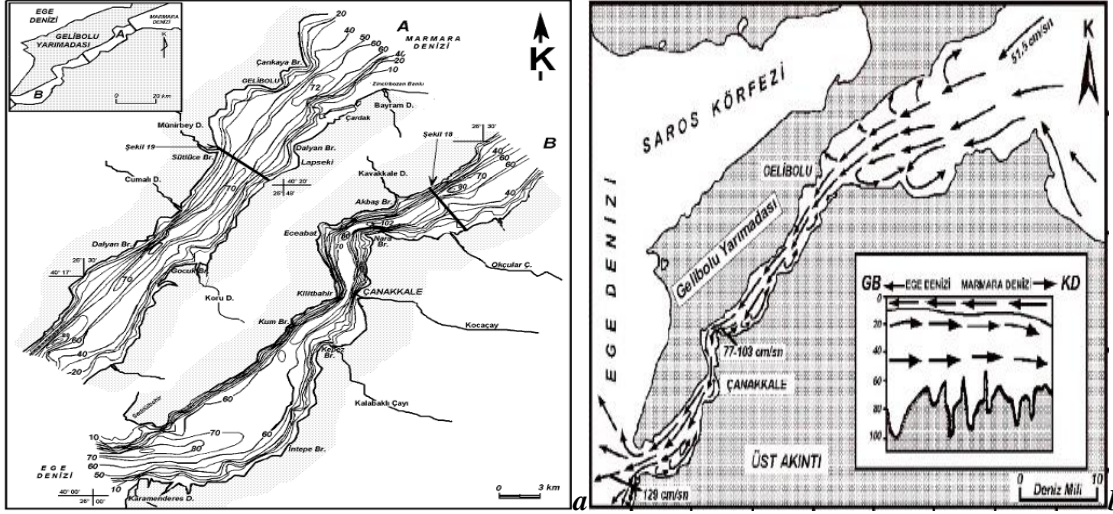
Anadolu yakasındaki akarsuların uzunlukları ve su toplama havzaları daha büyük olup, başlıcaları kuzeyden güneye Umurbey Çayı, Yapıldak Çayı, Kocaçay, Kepez Çayı, İntepe Irmağı ve Karamenderes Çayı'dır. Bu akarsuların ağızlarında yüzey akıntı sistemine bağlı olarak deltaya benzer çökel depoları da gelişmiştir. Bu morfolojik şekiller genelde yüzey akıntılarının az olduğu yerlerde denize doğru çıkıntılar meydana getirmiştir. Yüzey akıntılarının Gelibolu Yarımadası kıyılarında daha etkin oluşunun yanında bölgedeki hakim rüzgarların kuzeydoğu yönlü (poyraz) oluşu ve yüzey suyunun batı kıyılarını aşındırıcı yönde etkilemesi sonucu bu yarımadaadaki akarsuların ağızlarında büyük delta oluşumu pek görülmez (Meriç *et al.* 2009:160).

3.2. Derinlik ve Akıntı

Çanakkale Boğazı tabanında tipik bir asimetric "V" tipi vadi kanal, boğaz batimetresindeki en önemli unsuru oluşturmaktadır. Marmara Denizi'nden Çanakkale Boğazına doğru ilerledikçe derinlik giderek azalır ve 50-60 m'ye ulaşır. Boğaz tabanında gelişigüzel dizilmiş, yaklaşık elips şekilli çukurluklar bulunmaktadır. Marmara Denizi'nden Ege Denizi'ne kadar uzanan ve ortalama -50 metrede takip edilen kanal şeklinde morfolojik yapı boğaz boyunca da gözlenmektedir. Boğaz'da derinlik Marmara Denizi girişinde 60-70 m'ye, Gelibolu-Çardak arası alanda ise 75 m'ye kadar ulaşmaktadır. Ege Denizi'ne doğru derinlik giderek artar. Nara Burnu önlerinde 102 m'ye ulaşan derinlik, Kilitbahir önlerinde 93 m'ye, İntepe-Kumkale arasında 70-80 metrelere düşer. Kumkale Burnu-Seddülbahir arasında 88 m. olan derinlik ve Ege Denizi çıkışında tekrardan 50-60 metrelere geriler (Doğaner, 1994:127; Meriç *et al.* 2009:158-160) (Şekil 2a).

Çanakkale Boğazı'nda üst üste bulunan iki akıntı sistemi vardır. Üst akıntı, Karadeniz'in az tuzlu ve hafif olan sularını Ege Denizi'ne doğru götürmekte, buna karşılık Ege'nin daha tuzlu ve daha ağır olan sularını bir dip akıntısı ile Marmara'ya taşımaktadır. Bu iki farklı yoğunluk ve tuzluluktaki su kütleleri birbirine karışmadan üst üste durur, fakat farklı istikametlere doğru akar. İki akıntıyı birbirinden ayıran yüzey güneyden kuzeye doğru eğimlidir. Bu yüzey, Boğazın Ege'ye açılan ağzında -5 metrede bulunduğu halde, Marmara tarafında -20 m derinlikte bulunur. Bu faktör Çanakkale Boğazı'nda sudaki düşey sıcaklık dağılımını etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Kuzeyden güneye doğru akan üst akıntı özellikle dar yerlerde ve burunlar önünde hızlanır, öteki yerlerde yavaşlar. Şiddetli poyraz rüzgarlarının estiği zamanlarda üst akıntının hızı çok daha fazla artar. Boğazın üst sularının tuzluluğu binde 26-27, derin sularının tuzluluğu ise binde 38-38.5 kadardır (Tuncel, 1993:200; Meriç *et al.* 2009:160-162)(Şekil 2b).

Şekil 2. Çanakkale Boğazı'nda Derinlik(a) (Göktaşan et al. 2008; Meriç et al. 2009: 159) ve Yüze Akıntısı(b) (Eryılmaz et al. 2001; Meriç et al. 2009:161).

3.3. İklim

Çanakkale Boğazı ve çevresi Akdeniz iklim tipi içerisinde yer almakla beraber, gösterdiği iklim özelliklerine göre “Marmara Geçiş İklimi” tipine dahil edilebilir. Başka bir ifadeyle Boğaz ve çevresi Akdeniz ile Karadeniz iklimleri arasında geçiş özelliği gösteren Marmara İklimi etkisindedir. Boğaz kıyıları iklimiyle ilgili değerlendirmeler, kuzeyde Gelibolu ile, güneyde Çanakkale meteoroloji istasyonlarının uzun süreli verilerinden hareketle ortaya konulacaktır.

Her iki istasyonda yıllık ortalama sıcaklık 15 °C'ye yakındır (Çanakkale 14.9 °C ve Gelibolu 14.8 °C) (Tablo 1). Bu anlamda Boğaz ve çevresi yıllık ortalama sıcaklıkları kuzeyde Florya (13.7 °C) istasyonuna göre ileri, güneyde Ege Denizi kıyılarındaki Ayvalık istasyonu (16.6 °C) yıllık ortalama sıcaklıklarına göre geridedir. Aylık ortalama sıcaklıklar dikkate alındığında, en soğuk ayın Ocak ayı (Çanakkale 6.0 °C ve Gelibolu 5.5 °C,) olduğu görülecektir. Çanakkale Meteoroloji İstasyonu iklim elemanları verilerine göre; Haziran-Eylül dönemi ortalama en yüksek sıcaklıkların gerçekleştiği aylardır. Buna ilaveten Haziran-Eylül döneminde aylık ortalama düşük sıcaklıklar 15.6 °C'nin altına düşmemiştir (Şekil 3). Söz konusu dönemde aylık ortalama sıcaklıkların 25 °C'yi aşmaması, bağıl nemin % 63-68 seviyesinde kalmasına yol açmaktadır. Bağıl nem, hava sıcaklığının 30 °C'yi aştığı günlerde bunaltıcı olabilmektedir. Turizm aktivitesinin önem kazandığı Haziran-Eylül aylarında sıcaklıkların 20 °C'nin hemen üzerinde olması, turizm sezonunun güney Ege kıyılarına göre kısalmasına neden olmaktadır. Çanakkale'nin aldığı yıllık yağış miktarı 619.7 mm. iken, Gelibolu'da 696 mm, Marmara yağış rejimi etkisinde bulunan Florya'da 643.9 mm. ve Akdeniz yağış rejimi etkisinde yer alan Ayvalıkta 639.5 mm'dir. Çanakkale'de yağışların yıl içine dağılımına göz attığımızda yağışların % 39.9'unun sonbahar, % 37.4'ünün kış, % 16.1'inin ilkbahar ve % 6.6'sı da yaz mevsiminde düşmektedir. Marmara geçiş yağış rejimi etkisinde kalan yöre, bütün mevsimlerin yağışlı olmasıyla Karadeniz yağış rejimi etkisinde kalmaktadır. Kış mevsiminde yağışların artış göstermesi yanında yaz mevsiminin minimumun yaşandığı devre olması bakımından Akdeniz yağış rejimi etkisi altın-

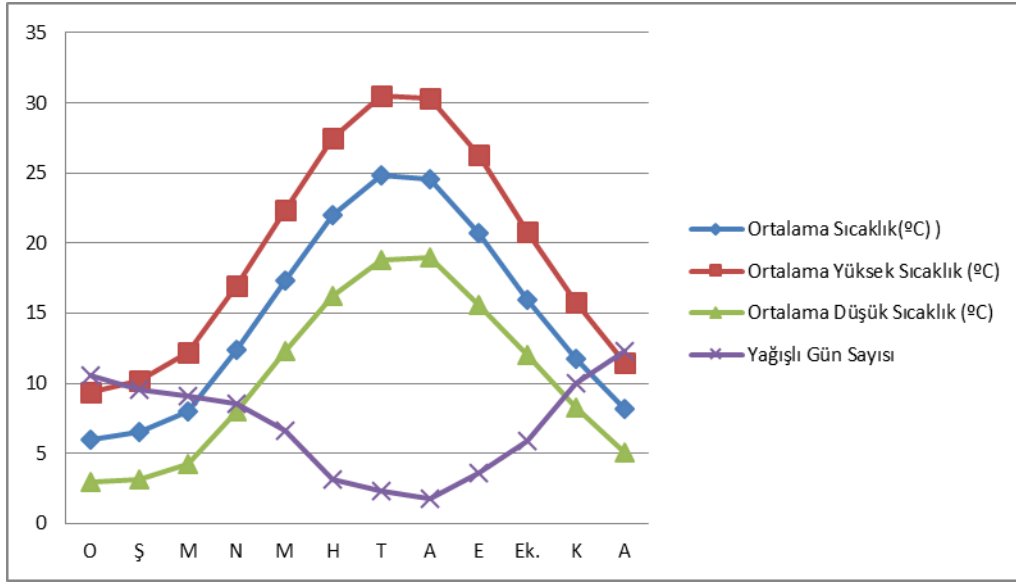
Çanakkale Boğazı Doğu Kıyılarında Su Sporlarından Rüzgar ve Uçurtma Sörfünün Gelişimi ve Yaşanan Sorunlar

dadır. Boğaz kıyılarında su sporları sezonunda yağışlı günler sayısı Haziran ve Eylül aylarında 3.2-3.6 gün, Temmuz ve Ağustos aylarında ise 1.8-2.3 gün arasında değişim göstermektedir (Şekil 3). Boğaz kıyılarında bu aylarda sisli günler oluşmamaktadır.

Tablo 1. Çanakkale İstasyonu İklim Verileri

ÇANAKKALE	0	Ş	M	N	M	H	T	A	E	Ek	K	A	Yıllık
Ortalama Sıcaklık (°C)	6.0	6.5	8.0	12.4	17.3	22.0	24.8	24.6	20.7	16.0	11.8	8.2	14.9
Ortalama Yüksek Sıcaklık (°C)	9.4	10.2	12.2	17.0	22.4	27.5	30.5	30.3	26.3	20.8	15.8	11.5	19.5
Ortalama Düşük Sıcaklık (°C)	3.0	3.2	4.3	8.0	12.3	16.2	18.8	19.0	15.6	12.0	8.3	5.1	10.5
Ortalama Toplam Yağış Miktarı (mm)	92.6	71.4	67.8	45.8	31.7	22.4	11.5	6.6	23.0	48.1	86.5	112.3	619.7
Yağışlı Gün Sayısı	10.6	9.6	9.1	8.6	6.6	3.2	2.3	1.8	3.6	5.9	10.0	12.3	83.6
Ortalama Bağıl Nem (%)	79	78	76	75	73	67	63	63	68	74	78	80	72
Açık Gün Sayısı	4.0	4.1	5.7	6.2	9.0	15.8	21.5	22.1	16.2	9.1	5.4	3.1	122.2
Deniz Suyu Sıcaklığı (°C)	9.3	8.2	8.7	11.5	16	20.5	23.2	23.6	21.7	18.5	15	11.7	15.7
Ortalama Sisli Günler Sayısı	1.0	0.5	0.7	0.4	0.1	-	-	0.0	0.0	0.3	0.9	0.8	4.1
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat/ dakika)	03:19	04:25	05:24	07:22	09:33	11:18	11:52	11:23	09:09	06:33	04:34	03:04	07:19
Saat 07'deki Ortalama Rüzgar Hızı (m/s)	4.0	4.0	3.6	3.0	2.8	2.6	3.1	3.2	2.7	3.3	3.4	4.0	3.3
Saat 14'deki Ortalama Rüzgar Hızı (m/s)	5.2	5.6	5.6	5.4	5.1	4.9	5.3	5.6	5.4	5.4	5.1	5.4	5.3
Saat 21'deki Ortalama Rüzgar Hızı (m/s)	4.0	3.9	3.6	3.0	2.6	2.4	2.8	3.0	2.7	3.2	3.5	4.2	3.2
Ortalama Rüzgar Hızı (m/sn)	4.4	4.5	4.3	3.8	3.5	3.3	3.7	3.9	3.6	4.0	4.0	4.5	4.0
En Hızlı Esen Rüzgar Yönü	SSE	SW	SSE	SSE	SSE	NNE	NE	NNE	W	SSW	SSW	SW	SW
En Hızlı Esen Rüzgarın Hızı (m/sn)	35.2	38.7	35.4	34.5	32.0	21.8	28.1	23.0	32.7	29.6	33.9	34.1	38.7

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

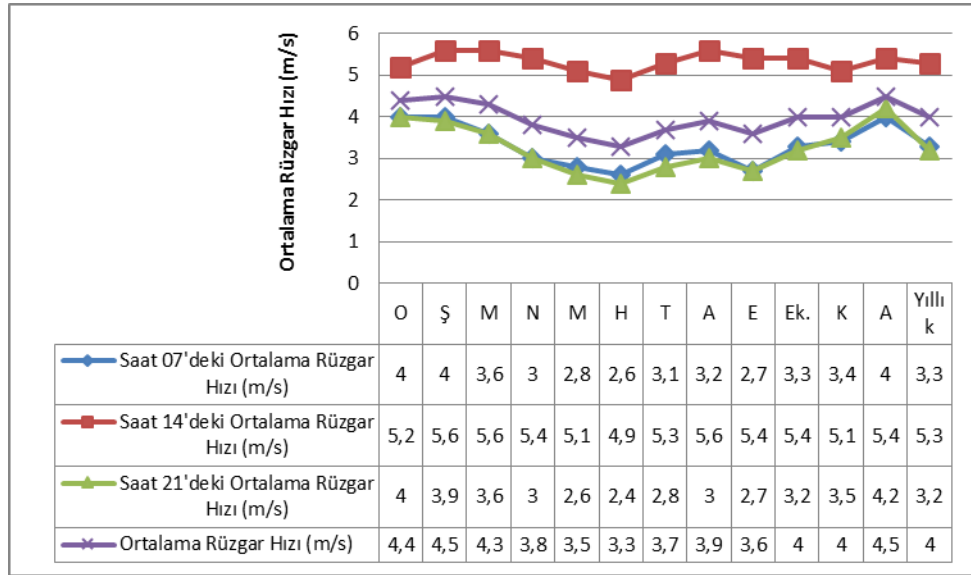
Şekil 3. Çanakkale Meteoroloji İstasyonu'na Ait Ortalama Yüksek, Ortalama Düşük, En Yüksek Sıcaklık Değerleri ile Yağışlı Gün Sayısı

İklimin su sporlarını etkileyen niteliklerinden biri de açık günler sayısıdır. Çünkü açık günler sayısı rekreasyonel faaliyetler açısından büyük önem taşımaktadır. Çanakkale'de açık günler sayısı yıllık 122.2 gündür. Su sporlarının yapıldığı Mayıs-Eylül dönemi boyunca 84.6 gündür. Çanakkale'de ortalama güneşlenme süresi 7 saat 19 dakika/gün seviyesindedir. Buna karşılık su sporlarının yoğunlaştığı Haziran-Eylül devresinde 11 saat 52 dakika/gün'e ulaşmakta ve söz konusu dönemde ortalama 11 saatlik bir değer göstermektedir. Boğaz kıyılarında güneşlenme süresinin 11 saat civarında seyretmesi, su sporları açısından önemli bir avantaj sağlamaktadır. Çanakkale Boğazı'na Marmara Denizi'nden gelen soğuksu akıntıları deniz suyu ortalama sıcaklıklarını bir miktar düşürmektedir. Boğaz kıyılarında Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında deniz suyu ortalama sıcaklıkları sırasıyla 20.5, 23.2, 23.6 ve 21.7 °C'dir. Boğaz kıyılarında Mayıs-Ekim döneminde ortalama deniz suyu sıcaklıkları su sporları açısından elverişlilik gösterir. Bu sıcaklık Haziran ayından itibaren 20 °C üzerine çıkar ve Ekim ayından itibaren de tekrar 20 °C altına iner. Denize girmek için en uygun sıcaklık 18 °C kabul edilirse, yılda 110-120 gün su sporları yapabilmek mümkündür.

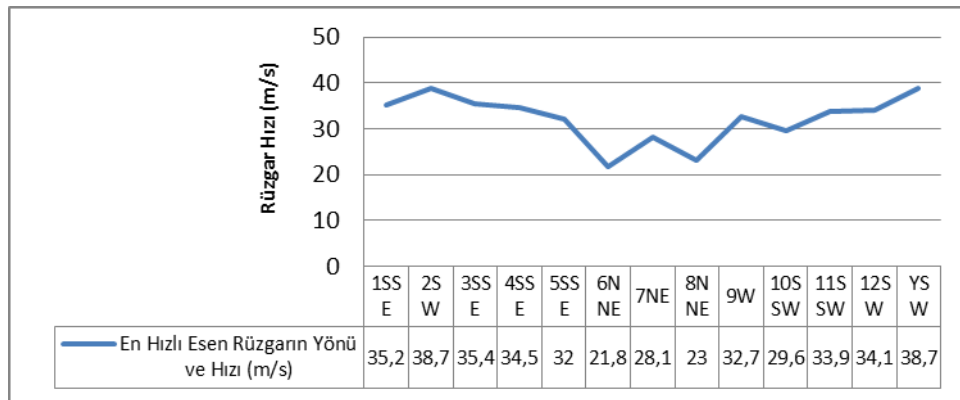
Boğaz kıyılarında yıl içerisinde aylık ortalama rüzgar hızı gözden geçirildiğinde en düşük değer Haziran ayına (3.3 m/sn), en yüksek değerlerin ise Şubat ve Aralık aylarına (4.5 m/sn) ait olduğu görülür. Saat 14.00'deki aylık ortalama rüzgar hızları, saat 07.00 ve 21.00'deki tüm aylık ortalama rüzgar hızı değerlerinden fazladır. Ortalama rüzgar hızı Nisan ayından itibaren giderek azalır ve Haziran ayında 3.3 m/sn'ye kadar düşer (Şekil 4). Ancak Temmuz ayından itibaren (Eylül ayı hariç) yıl sonuna kadar giderek yükselen bir değer gösterir. Yıllık bazda SW yönünden esen hakim rüzgarın şiddetinin Haziran ayında en düşük (21.8 m/sn) ve Şubat ayında en yüksek (38.7 m/sn) değerinde olduğu saptanmıştır. Mayıs-Eylül döneminde rüzgar kuzey (3 ay), güney (1 ay) ve batı (1 ay) sektörlerden esmekle birlikte, bu dönemde en hızlı

esen rüzgarın şiddeti Eylül ayında 32.7 m/sn'dir. Yönlerine göre ortalama rüzgar hızı incelendiğinde, en yüksek değer Şubat ve Aralık aylarında SW yönünde 4.5 m/sn'dir. Yönlerine göre en hızlı esen rüzgarın şiddeti incelendiğinde, en yüksek değer Şubat ayında SW yönünde 38.7 m/sn'dir (Şekil 5).

Ortalama rüzgar hızının 6 m/sn'den fazla olması durumunda su sporları yapılamamaktadır. Boğaz kıyılarında ortalama rüzgar hızı Mayıs-Eylül döneminde bu değerin altındadır. Su sporlarının yoğunlaştığı Mayıs-Eylül devresinde ortalama rüzgar hızının 4 m/sn'nin altında bulunması rüzgar ve uçurtma sörfü açısından Boğaz kıyılarının çekiciliğini arttırmaktadır (Tablo 1 ve 2). Boğaz kıyılarında Mayıs-Eylül aylarında en hızlı esen rüzgarın hızı, rüzgar ve uçurtma sörfünü yapılmasını engelleyecek düzeyde değildir. Çünkü 45 m/sn'yi geçmeyen rüzgar hızları sörf yapılmasına engel teşkil etmemektedir (Şekil 5).

Şekil 4. Çanakkale İstasyonu Klima Saatlerine Göre Ortalama Rüzgar Hızları

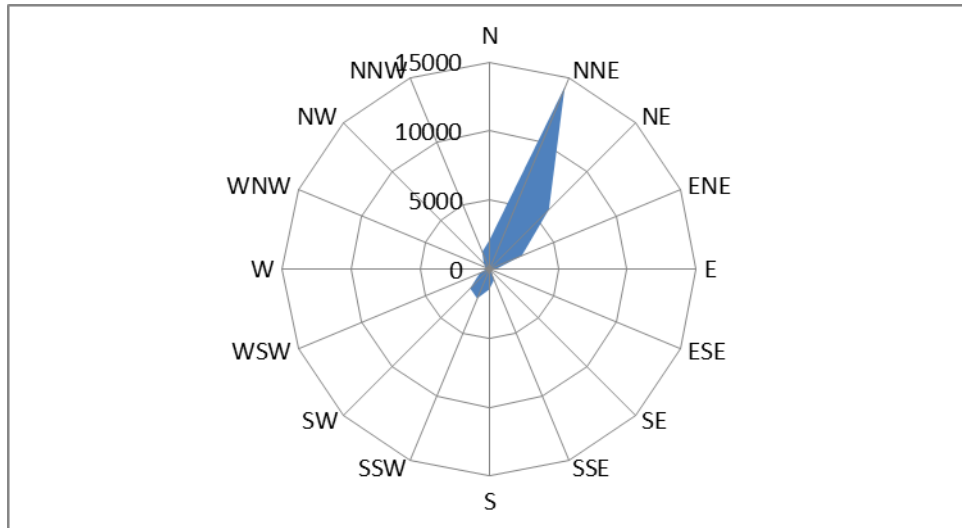
Şekil 5. En Hızlı Esen Rüzgarın Yönü ve Hızı, Y:Yıllık

Kayak merkezlerinde sezonu kar miktarı ve karın yerde kalma süresi belirlerken, rüzgar sörfünde sezonu rüzgar ve hava sıcaklığı belirlemektedir. Boğaz kıyılarında yıllık bazda rüzgar en fazla kuzey sektörden esmektedir. Boğaz kıyılarına kuzey yönlü rüzgarlar ulaştığında su sporları için yeterli rüzgar şartları oluşmaktadır. Bu durum rüzgar sörfü için elverişli bir ortam oluşturur. Sarısığlar Koyu ile Güzelyalı kıyıları kuzeyden esen rüzgarlar nedeniyle rüzgar sörfü için elverişli bir parkur haline gelir. Çünkü rüzgar sörfü için rüzgarın karadan denize doğru esmesi gerekmektedir.

Tablo 2. Çanakkale'de Mayıs-Eylül Dönemi Aylık Ortalama Rüzgar Frekansı (esme sayısı) Oranlarının Yıl İçindeki Dağılımı

AYLAR	M		H		T		A		E		YILLIK
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%	
N	212	7.0	255	8.8	217	7.1	218	7.1	193	6.6	2.084
NNE	1.113	36.7	1.017	35	1.465	48.2	1.549	50.7	1.254	42.6	14.303
NE	411	13.6	466	16.1	633	20.7	700	22.9	582	19.8	6.105
ENE	139	4.6	140	4.8	148	4.9	181	5.9	285	9.7	2.550
E	36	1.2	37	1.3	29	1.0	25	0.8	50	1.7	489
ESE	17	0.6	17	0.6	11	0.4	5	0.2	16	0.5	178
SE	18	0.6	13	0.4	6	0.2	8	0.3	12	0.4	226
SSE	45	1.5	31	1.1	16	0.5	18	0.6	26	0.9	862
S	96	3.2	67	2.3	35	1.2	31	1.0	58	2.0	1.470
SSW	267	8.8	211	7.3	90	3.0	76	2.5	142	4.8	2.309
SW	244	8.1	210	7.2	65	2.1	63	2.1	146	5.0	1.972
WSW	101	3.3	72	2.5	39	1.3	19	0.6	38	1.3	750
W	18	0.6	28	1.0	13	0.4	12	0.4	16	0.5	225
WNW	26	0.9	48	1.7	45	1.5	23	0.8	30	1	319
NW	78	2.6	109	3.8	79	2.6	26	0.9	24	0.8	567
NNW	201	6.7	176	6.1	149	4.9	97	3.2	71	2.4	1.353
Toplam	3.022	100	2.897	100	3.040	100	3.051	100	2.943	100	35.762

Kaynak: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü

Şekil 6. Çanakkale Meteoroloji İstasyonu Uzun Yıllar Rüzgar Yönlerinin Esme Sayıları

Yelken ve sörf gibi sporlar için rüzgar hızı kadar, rüzgarın frekansı da büyük önem taşır. Çünkü, çok sık hızı ve yönü değişen rüzgarlar, sörf ve yelken gibi sporlar için hiç de uygun

değildir (Güner & Koca,1999:341). Boğaz kıyılarında su sporlarının yapıldığı Mayıs-Eylül döneminde N sektörlü rüzgarlar % 61.9-86.6 arasında değişen frekansla hakim rüzgar yönünü teşkil etmektedir. N yönlü rüzgarları, % 6.2-23.4 arasında değişen frekanslarla S yönlü rüzgarlar izler (Tablo 2 ve Şekil 6). Sonuç itibariyle, araştırma alanının su sporları için uygun ve istikrarlı rüzgar şartlarına sahip olduğu görülür.

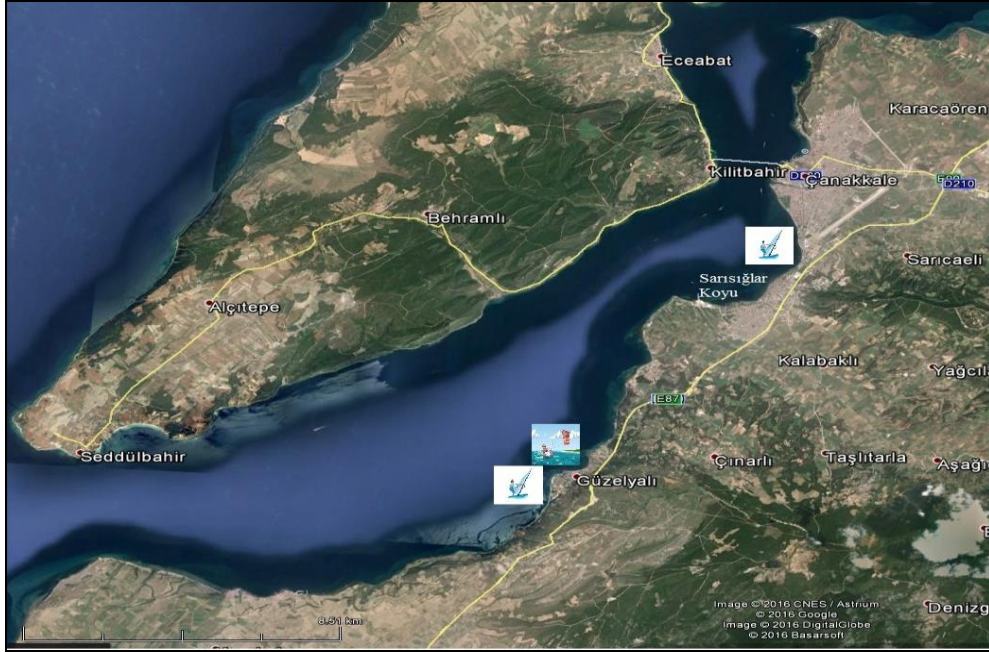
Atmosfer basıncına bağlı olarak değişen rüzgar rejimi, Boğaz'da yerel faktörlerin etkisi altında kalmaktadır. Çanakkale Boğazı'nda, Marmara Bölgesi'nin diğer yörelerinde olduğu gibi, kuzey sektörden esen rüzgarlar hakimdir. Bunlar arasında NE (Poyraz) rüzgarı yazın frekansını, kışın ise hızını artırarak bütün sene eser. Türkiye'nin batısını yazın etkisine alan NE rüzgarı, Batı Anadolu üzerinden Karadeniz'e ulaşan hava akımlarının sonucu olarak oluşmakta, bir vadi halinde güneybatıya uzanan Boğaz oluşuna kanalize olarak frekansını artırmaktadır. Çanakkale Boğazı'ndan poyraz rüzgarı, basınç şartları stabil olduğu zaman günlerce kesintisiz ve karakterini değiştirmeden esebilmektedir (Doğaner, 1994:134). Hakim rüzgar yönünün oluşumunda Çanakkale Boğazı'nın uzanımı ve yer şekilleri özellikleri direkt etkilidir. Sıcak dönemde kuzeydoğu tek hakim yön iken, soğuk dönemde güney sektörlü rüzgarlar hakim yöndür.

Yukarıdaki açıklamaların ışığında Çanakkale Boğazı kıyıları ikliminin, Karadeniz iklimi ile Akdeniz İklimi arasında geçiş tipi özelliği taşıdığı anlaşılmaktadır. Boğaz kıyıları yıllık ortalama sıcaklıklar itibariyle Karadeniz kıyılarına göre daha yüksek değerler göstermektedir. Ancak Akdeniz kıyılarına göre don olayı daha fazladır. Yaz mevsiminde azalmakla birlikte, her mevsimin yağışlı geçmesi Karadeniz yağış rejiminin etkisinde kaldığını işaret etmektedir. Buna karşılık Boğaz kıyıları sıcaklık, açık günler sayısı ve deniz suyu sıcaklığı bakımından Karadeniz kıyılarına göre yüksek değerler gösterirken, Ege kıyılarına ise oldukça yakındır.

4. Boğaz Kıyılarında Su Sporlarından Rüzgar Sörfü (Windsurfing) ve Uçurtma Sörfü (Kitesurfing)'nün Gelişimi ve Mevcut Durum Analizi

Çanakkale Boğazı doğu kıyılarında su sporlarından rüzgar sörfü 1980'li yıllarda Avrupa ve özellikle de Güneydoğu Avrupa ülkelerinden gelen turistlerce başlatılmıştır. Ancak eski Yugoslavya'nın dağılmasına bağlı olarak bu süreç kesintiye uğramıştır. 1999 yılında Çanakkale Güzelyalı kıyılarında bu su sporunu tekrar başlatan ve ilgi duyanlara öğreten Sayın Ali Aygün olmuştur. Aygün, 2002 yılında "Troya Yelken Kulübü"nü kurarak bu sporun gelişmesine ortam hazırlamıştır. Sözü edilen yelken kulübü kısa sürede Boğaz'ın doğu kıyılarınun rüzgar sörfüne elverişliliğinin tanınmasına ve bu spor tutkunlarının bu kıyılara yönelmesine yol açmıştır. Ardından kurulan başka kulüp ve sörf okulu, rekreasyonel amaçlarla rüzgar sörfü ve uçurtma sörfünü yapan ya da çeşitli seviyelerde kendini geliştirmek isteyen bireylere hizmet vermeye başlamıştır. Bununla birlikte Güzelyalı kıyılarına kıyı turizmi kapsamında gelenler bu su sporlarının yapıldığını öğrenince ya da görünce başlangıç seviyesinde rüzgar sörfünü öğrenme ya da aktivite olsun anlayışıyla bu sporu yapmaya çalışmaktadırlar. Troya Yelken Kulübü ve arkasından kurulan sörf kulübü Çanakkale'de 250-300 kişinin düzenli bir şekilde rüzgar sörfü yap-

masına olanak yaratmış ve vesile olmuştur. 2009 yılında Türkiye Yelken Federasyonu tarafından Boğaz'ın windsurfing ligi programına alınması sörf potansiyelinin tanınmasında etkili olmuştur. Gökçeada'nın ülkemizin önde gelen su sporlarından rüzgar sörfü ve uçurtma sörfü destinasyonu haline gelmesi, Boğaz kıyılarındaki bu su sporlarının gelişimini adeta tetiklemiştir (Şekil 7).

Şekil 7. Çanakkale Boğazı Doğu Kıyılarındaki Rüzgar ve Uçurtma Sörfü Yapılan Kıyılar
(Kaynak: googleearth;14.03.2016)

Çanakkale Boğazı kıyılarındaki 2002 yılında Troya Yelken Kulübü'nün kurulması, su sporlarından rüzgar sörfünün gelişimi ve kurumsallaşma sürecinin başlaması açısından adeta bir milat teşkil etmektedir. Boğaz kıyılarındaki kuruluşundan 2005 yılına kadar Dardanos mevkiinde faaliyet gösteren kulüp, 2005 yılında Sarıışlar Koyu'na taşındı ve "Troia Yelken ve Windsurf Kulübü" adıyla faaliyet göstermeye başladı (Foto 1a). Her seviyede sörf eğitimi yanında rekreasyonel amaçlı bu sporu yapanlara da hizmet vermektedir. 2005 yılında Çanakkale'de "Çanakkale Deniz ve Rüzgar Sporları Merkezi (ÇADERÜS)" adlı sivil toplum kuruluşu bünyesine dahil oldu. Boğaz kıyılarındaki Troia Yelken ve Windsurf Kulübü gibi rüzgar sörfünün gelişmesi, yaygınlaşması ve kurumsallaşmasında önde gelen kulüplerden biri de Çanakkale İÇDAŞ Spor Kulübü'dür.

Foto 1. Troia Yelken ve Windsurf Kulübü(a) ile Çanakkale İÇDAŞ Spor Kulübü(b)

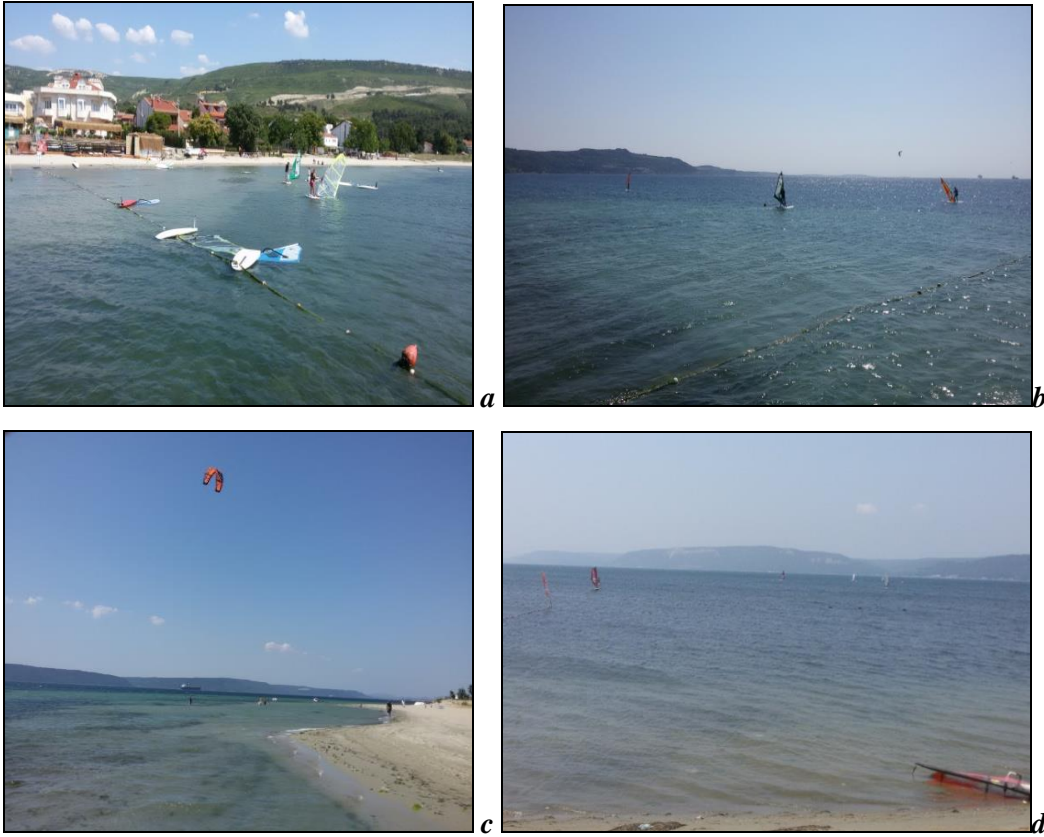
Türkiye'nin önde gelen sanayi kuruluşlarından biri olan İÇDAŞ A.Ş.'nin sponsorluğunda ve Karabiga Belediyesi'nin de katkılarıyla rüzgar olarak ülkemizin en iyi parkurlarından biri olan Karabiga Kaleler mevkiinde "Karabiga İçdaş Yelken Okulu" 21 Haziran 2004'de faaliyete geçmiştir. 2008 yılından itibaren şubesi olarak faaliyet gösteren "Çanakkale İÇDAŞ Spor Kulübü", Karabiga İÇDAŞ Spor Kulübü'nden ayrılarak, kendi adı altında faaliyetlerine devam etme kararı almıştır. Bu yeniden yapılanma ile kulübün faaliyet alanlarına yüzme branşı da katılmıştır. Böylece kulübün yelken ve yüzme branşlarında faaliyet göstermesi kararlaştırılmıştır. Çanakkale İÇDAŞ Spor Kulübü 2011 yılında Sarısığlar Koyu'na taşınarak, burada faaliyetlerini sürdürme kararı aldı (Foto 1b). Yelken şubesi halen 3 sınıfta [Optimist (7-15 Yaş), Laser (15-40 Yaş) ve 420 (12-40 Yaş)] faaliyetlerini sürdürmektedir. Kulübün yarış takımlarında 3 sınıfta A ve B takımı olarak 70 sporcusu bulunmaktadır. Yarış takımları yerel, ulusal ve uluslararası yarışmalara tüm yıl boyunca iştirak etmektedir (<http://www.icdasspor.com.tr/menu2.htm>; 21.02.2016). Çanakkale İÇDAS Spor Kulübü (Foto 1b ve Foto 2d) 2013 yılında rüzgar sörfü branşını bünyesine katarak sporcular yetiştirmeye başladı. Sosyal Sorumluluk Projesi kapsamında her yıl 30-40 kursiyere (8-12 yaş) sörf eğitimi verilmekte ve yetenekli kursiyerler arasından ise Rüzgar Sörfü A Yarış takımı oluşturulmaktadır.

Çanakkale Boğazı Güzelyalı mevki kıyılarında faaliyet gösteren bir diğer rüzgar sörfü merkezi de İda Windsurf'tur (Foto 2a ve b). 19 Mayıs 2012 tarihinden bu yana faaliyet gösteren sörf okulu, her seviyede sörf eğitimi yanında rekreasyonel amaçlı bu sporu yapanlara da hizmet vermektedir (<http://www.idawindsurf.com/hakkimizda.html>; 21.02.2016).

Boğaz kıyılarında rüzgar sörfü Mayıs ortalarından başlayarak Ekim ayına kadar olan dönemde yapılmaktadır. Bazı yıllarda süreç Ekim ayı ortalarına kadar sürmektedir. Troia Yelken ve Windsurf Kulübü ve İda Windsurf tarafından sezonda yaklaşık 400 kişiye başlangıç seviyesinde rüzgar sörfü eğitimi verilmektedir. Bununla birlikte daha önce rüzgar sörfü eğitimi almış olup ekipman kiralayanların miktarı ise yaklaşık 400 kişi civarındadır. Genel toplam içinde yabancı turistlerin oranı ise oldukça azdır. İda Resort Hotel'in hemen kuzeyinde İris Hotel

mevki ile Askeri kamp arasındaki kıyı kesimi uçurtma sörfü parkuru olarak değerlendirilmektedir (Foto 2c). Ancak uçurtma sörfü yapanlar, rüzgar sörfü yapanlara göre daha azdır. Rekreatif amaçlarla rüzgar sörfü ve uçurtma sörfünü yapmak ya da çeşitli seviyelerde kendini geliştirmek üzere Çanakkale İli'ne gelen bireyler bu sporları yapmak üzere bilinçli bir şekilde Gökçeada'yı tercih etmektedirler. Ancak Boğaz kıyıları; Troia Yelken ve Windsurf Kulübü, Çanakkale İÇDAŞ Spor Kulübü ve İda Windsurf'un çabalarıyla ülkemizin rüzgar sörfü gündeminde yer edinmeye çalışmakta, Çanakkale İli'ne yönelen sörf tutkunlarını kendi kıyılarına çekmeye çalışmaktadır.

Foto 2. Güzelyalı Kıyılarında İdawindsurf Okulu(a), Rüzgar Sörfü (b) ve Uçurtma Sörfü (c)Yapanlar ile Sarısığlar Koyu'nda Rüzgar Sörfü Yapanlar (d)

Boğaz kıyılarında 2012 yılından bu yana su sporlarından rüzgar sörfünün gelişimi ivme kazanmış durumdadır. Rüzgar sörfü yapanlar genellikle Çanakkale ve İstanbul İli'nde ikamet etmektedir. Çanakkale Boğazı'nın doğal bir hava koridoru olması, Sarısığlar Koyu ile Güzelyalı kıyılarının rüzgar sörfü açısından önemli bir destinasyon haline gelmesine yol açmaktadır. Çünkü Boğaz kıyıları Mayıs-Ekim döneminde rüzgar şiddetinin pek değişmeden *homojen* olarak estiği kıyılar özelliğini göstermektedir. Kıyıya bağlı ve kıyıya paralel sörf yapma imkanı sunmaktadır. Çanakkale Boğazı doğu kıyıları; kıyı jeomorfolojisi, rüzgar yönü ve frekansı açısından rüzgar ve uçurtma sörfü potansiyeli oldukça yüksektir. Dolayısıyla Çanakkale İli sınır-

ları içerisinde Gökçeada'dan sonra Boğaz'ın doğu kıyıları, spor turizmi açısından önemli bir merkez olmaya aday bir destinasyondur

Çanakkale Boğazı doğu kıyıları, bu ilde başta Gökçeada olmak üzere Bozcaada'ya alternatif bir sörf parkurudur. Öncelikle sörf parkurları her türlü niteliklere sahip, kıyıya paralel ve oldukça uzundur. Sözü edilen niteliklerine karşın Güzelyalı kıyıları ve Sarısığlar Koyu az sayıda sörf tutkununa ev sahipliği yapmaktadır. Sarısığlar Koyu başlangıç seviyesinde sörf eğitimi alanlar, Güzelyalı kıyıları ise profesyonel sörfçüler için nitelikli parkurlar niteliği göstermektedir. Parkurların kalabalık olmaması önemli bir çekicilik unsurudur. Bahsi geçen parkur kıyılarında faaliyet gösteren kulüp ve sörf okulundan her türlü eğitim ve ekipmanı temin etmek ya da kiralamak mümkündür. Boğazın doğu kıyılarında sörf meraklısına her sevide verilen eğitimler, zamanla bu kıyıların rüzgar sörfü potansiyelinin tanınmasına ve böylece alternatif sörf destinasyonlardan biri haline gelmesine yol açacaktır. Ayrıca bu su sporları rekreasyonel faaliyetlerin çeşitlenmesine, aynı zamanda bu kıyıların spor turizmi kapsamında tanınırlığını her geçen yıl arttıracaktır.

Boğaz kıyılarında yılın beş-altı ayında rüzgar ve uçurtma sörfüne elverişli rüzgar şartları oluşmaktadır. Bu iki su sporu, çok özel koşulların aynı anda ve aynı yerde bulunması halinde yapılabilmektedir. Bu nedenle Boğaz'ın doğu kıyılarının potansiyeli yüksektir. Rüzgar ve uçurtma sörfü pahalı su sporlarıdır. Boğaz'ın doğu kıyıları bu bağlamda spor turizmine açılabilirse, daha fazla harcama imkanı bulunan yüksek gelir gruplarını çekebilir. Ayrıca turizm sezonunun uzamasına ve hizmet sektörünün daha uzun bir periyotta çalışmasına imkan tanıyacaktır.

5. Yaşanan Sorunlar

Boğaz kıyıları rüzgar sörfü potansiyelinin ulusal ve uluslararası sörf pazarına açılması için yerel dinamiklerin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye Yelken Federasyonu tarafından 2009 yılında Çanakkale Boğazı doğu kıyılarının Türkiye windsurfing ligi programına alınarak koşu parkurlarından biri haline gelmesi bu kıyıların tanınırlığına olumlu yönde etki yapmıştır. Ancak bu sürecin devamı gelmemiştir. Bu nedenle sözü edilen organizasyonların Boğaz kıyılarına çekebilmesi adına yerel dinamiklerin devreye girmesi gerekmektedir. Çanakkale Belediyesi'nin desteklerinin artarak devam etmesi yanında Çanakkale Valiliği ve sivil toplum kuruluşlarının destekleri de beklenmektedir. Bununla birlikte tanıtım dışında diğer desteklerin de verilmesi beklenmektedir.

Sarısığlar Koyu kıyıları ile Atatürk Caddesi arasında Çanakkale İÇDAŞ Spor Kulübü ile Troia Yelken ve Windsurf Kulübü yer almaktadır. Adı geçen caddenin hemen doğusunda ona paralel uzanan Lozan Caddesi arasında yer alan yapıların ve son dönemde yaşanan yapılaşmanın (Alış-veriş merkezi) kuzey yönlü rüzgarları keserek, bu koyda yeterli ve düzenli rüzgar şartlarının oluşmasını engellediği ve rüzgarın sağanak yapmasına sebebiyet verdiği dile getirilmektedir.

Sörf yapan bir kişi rüzgarın etkisi ile kısa sürede uzun mesafeler alabilmektedir. Kısa bir sürede boğazın ortasına kadar giden bir sörfçü ters bir rüzgar neticesinde sörfün devrilmesi ile

tehlikeli anlar yaşayabilir. Sörf sporcusu sörfünü kaldırıp hareket ettiremez ise akıntı nedeniyle tehlikeli durumlar yaşanmaması adına sörf kulüp ve okulu eğitmenleri her seviyede sörf yapan sporcuları izlenmekte ve gözlenmektedir. Bir güvenlik botu ile ani gelişen durumlara müdahale edilmektedir. Ayrıca sporcunun panik yapmaması halinde sörf tahtası yardımıyla kıyıya ulaşması da mümkündür (Foto 3a ve b).

Gerek Sarısığlar Koyu ve gerekse Güzelyalı kıyılarında yaz aylarında artan yosunlar ve poseidon çayırları hem denizde hareketi zorlaştırmakta ve hem de kıyıya vurarak plajın kirlenmesine ve görüntü kirliliğine sebebiyet vermektedir. Bu nedenle yosun ve çayır oluşan sığ kesimlerin bir miktar derinleştirilmesi ve kıyıya vuran yosunların ve poseidon çayırlarının düzenli temizliğinin yapılması gerekmektedir (Foto 3d).

Foto 3. Sörf Yapanları Takip Eden Botlar Sürekli Hareket Halindedir (a ve b), Denizde Yüzenler ile Sörf Yapanlar Arasında En Az 200 m. Mesafe Olması Gerektiğini İfade Eden Uyarı Levhası (c), Kıyıya Vuran Yosun ve Poseidon Çayırları (d)

Sonuç ve Öneriler

Çanakkale Boğazı doğu kıyıları hem kıyı jeomorfolojisi hem de rüzgar şartları açısından rüzgar ve uçurtma sörf için uygun özelliklere sahiptir. Sörf sezonu başladığında çok kalabalık olmaması önemli bir tercih nedeni olarak görülebilir. Sarısığlar Koyu ile daha güneyde Güzelyalı kıyıları kuzeyden esen rüzgarları net bir şekilde almaktadır. Bu da rüzgar sörfü için rüzgarlı, ancak dalgasız bir deniz oluşturmaktadır. Bu kıyılarda rüzgarın şiddeti değişmeden homojen olarak esmesi rüzgar sörfünü kolaylaştırmaktadır. Çanakkale Boğazı doğu kıyılarındaki rüzgar sörfü mevkileri amatör ve profesyonel sörfçüleri birlikte ağırlayabilen niteliklere sahiptir. Çanakkale İli'nde Gökçeada ve Bozcaada yanında Boğaz'ın doğu kıyıları sadece ülkemizin değil, Avrupa'nın çok önemli bir rüzgar sörfü destinasyonu olmaya aday bir parkurdur. Boğaz kıyılarında rüzgar sörfü turizminin daha fazla gelişmesi için getirdiğimiz öneriler şunlardır:

1. Sarısığlar Koyu'na paralel uzanan Atatürk Caddesi doğusu ile Güzelyalı kıyılarında kuzey yönlü rüzgarları kesecek yapılaşmaya izin verilmemelidir. Yapılaşmanın artması halinde bu kıyıların rüzgar sörfü detinasyonu olarak çekiciliği azalacaktır.
2. Güzelyalı kıyılarında halk plajlarının ya da özel kesimce kullanılan plaj alanlarının sörf parkurlarından uzak kıyı kesimlerine çekilmesi gerekmektedir.
3. Boğazın doğu kıyılarının sörf turizmi pazarına açılabilmesi için yerel dinamiklerin tanıtım faaliyetlerini arttırması gerekmektedir.
4. Yerel dinamiklerin sörf kulüp ve okullarına olan destekleri arttırılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Argan, M.(2004). "Spor ve Turizm Pazarlamasının Kesişim Noktası Olarak Spor Turizmine Kuramsal Bir Bakış". *Anatolia:Turizm Araştırmaları Dergisi*, 15/2(2004) 158-168.
- Aksu, M. & Kayabalı Ç.(2007). "Rüzgar Sörfü". *Standart: Ekonomik ve Teknik Dergi* 46/542 (2007) 89-93.
- Atalay, İ.(1987). *Türkiye Jeomorfolojisine Giriş*. İzmir: Ege Üniversitesi Edb. Fak. Yay. İzmir, 1987.
- Bilgin, T. (1969). *Biga Yarımadası Güneybatı Kısımının Jeomorfolojisi*. İstanbul: İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü Yay. No:55, İstanbul, 1969.
- Çavuşoğlu, M.(2008). Gökçeada Rüzgar Sörfü Turizminin Elektronik Ortamda Tanıtımına Yönelik Bir Çalışma. *Gökçeada Değerleri Sempozyumu* (26-27 Ağustos 2008)(Ed. Ali Akdemir ve Diğerleri), ÇOMU Yayınları No:78, Çanakkale, 2008.
- Darkot, B. & Tuncel M.(1981). *Marmara Bölgesi Coğrafyası*. İstanbul: İ. Ü. Coğ. Enst. Yay. No:118, İstanbul, 1981.
- Demirkan, M. *et al.* (2006). Spor Turizmi: Gökova Körfezi'nde Su Sporlarına Uygun Anların Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma. *9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*, Cilt:1, Muğla.
- Doğaner, S.(1994). "Çanakkale Boğazı Kıyılarının Coğrafyası". *Türk Coğrafya Dergisi* 29(1994)

125-159, İstanbul.

- Erol, O.(1968). "Çanakkale Boğazı Çevresinin Jeomorfolojisi Hakkında Ön Not". A.Ü. *Coğrafya Araştırma Dergisi*, 2(1968), Ankara.
- Eryılmaz, M. et al.(2001). "Çanakkale Boğazı'nın Güncel Çökel Dağılımı". 54. *Türkiye Jeoloji Kurultayı Bildiri Özleri*, CD file no:54-28, Ankara, 5-10 Mayıs 2001.
- Gerzile, G. (2002). Windsurf. *Varan'la Yol Boyunca* 74.
- Gibson, H.J.(1998). "Sport Tourism: A Critical Analysis of Research". *Sport Management Review*,1(1998) 45-76.
- Gibson, H. J.(1999). *Sport Tourism: The Rules of Game-Sport-Related Leisure Travel*. Parks& Recreation, Haziran 1999.
- Göktaşan, E. et al. (2008). "Factors Controlling the Morphological Evolution of the Çanakkale Strait(Dardanelles, Turkey)". *Geo-Mar Lett*, 28(2008) 107-129.
- Hazar, A.(2007). *Spor ve Turizm*. Ankara:Detay Yayıncılık.
- Hinch, T. & Higham, J.(2001). Sport tourism: A framework For Research. *The International Journal of Tourism Research*, 3/1(2001) 45-58.
- Kılıçarslan, N.2008. "*Spor Turizmi ve Uluslararası Spor Organizasyonlarının Turizme Etkisi: 2011 Erzurum Üniversite Kış Oyunları(Uzmanlık Tezi)*". Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü, Ankara, 2008.
- Kraft, J.C., Erol, O. & Kayan, İ.(1980). "Truva Doğal Çevresinin Son 15.000 Yılındaki Değişmeleri". *Bilim ve Teknik*, 155(1980) 8-13, Ankara.
- Kurtzman, J.(2005a). "Sport Tourism Categories". *Journal of Sport Tourism*, 10/1(2005) 15-20.
- Kurtzman, J.(2005b). "Economic Impact: Sport Tourism and The City". *Journal of Sport Tourism*, 10/1(2005):47-71
- Meriç, E. et al.(2005). "Çanakkale Boğazı'nın Güncel Bentik Foraminifer, Ostrakod, Mollusk Topluluğunu Denetleyen Faktörler ile Çökel Dağılımının Jeokimyası". *Türkiye Jeoloji Bülteni*, 52/2(2005) 155-216.
- TUİK, (2014). *İstatistik Göstergeler 1923-2013*. Ankara:Türkiye İstatistik Kurumu Yayını No:4361, Ankara,2014.
- Tuncel, M.(1993). *Çanakkale Boğazı Maddesi*. İslam Ansiklopedisi, Cilt:8, İstanbul:Türkiye Dinayet Vakfı Yayını, İstanbul, 1993.
- Yalçınlar, İ.(1948-1949). "Çanakkale Boğazı Civarının Jeomorfolojisi Üzerine Müşahedeler". *Türk Coğrafya Dergisi*, 11- 12(1948-1949), İstanbul.
- Yaşar, O.(2013). Gökçeada'da Su Sporlarından Rüzgar Sörfü (Windsurfing) ve Uçurtma Sörfünün (Kitesurfing) Gelişiminin Coğrafi Temelleri ve Yaşanan Sorunlar. *Türkiye Coğrafyacılar Derneği Yıllık Kongresi Bildiriler Kitabı* (19-21 Haziran 2013), İstanbul.

Yararlanılan İnternet Sayfaları:

1.Haritalar için;

<https://www.google.com/intl/tr/earth/download/thanks.html#os=win#usagestats=yes#updater=yes>; 14.03.2016)

2. <http://www.gokceadasurf.com/TR.html>; 02.03.2013).

3.[http:// www.ruzgarsorfu.net/nedir.htm](http://www.ruzgarsorfu.net/nedir.htm); 14.03.2016).

4. <http://www.icdasspor.com.tr/menu2.htm>; 21.02.2016).

5. <http://www.idawindsurf.com/hakkimizda.html>; 21.02.2016).

Katkı Belirtme: Yazar, görüşme talebini kabul eden ve verdiği bilgiler ile bu araştırmaya katkı sunan kulüp veya okul yöneticisi ve eğitmeni Sayın Erhan Demir, Sayın Murat Çeker ve Sayın Onur Yalçın'a çok teşekkür eder.